

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 437/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou Mgr. Elenou Kavackou, Palisády 36, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Považská Bystrica (teraz Okresný súd Trenčín) č. k. 6 C 58/2021-131 z 2. mája 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 7. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Považská Bystrica [teraz Okresný súd Trenčín (ďalej len „okresný súd“)] označeným v záhlaví tohto rozhodnutia v časti, ktorou bola zamietnutá jej sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať jej trovy vzniknuté v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva, že rozsudkom č. k. 6 C 58/2021-60 zo 14. apríla 2022 okresný súd zaviazal žalovaných v 1. až 3. rade zaplatiť sťažovateľke ako žalobkyni sumu 13 000 eur s prísl. z titulu náhrady nemajetkovej ujmy (I. výrok), vo zvyšnej časti žalobu zamietol (II. výrok) a sťažovateľke priznal nárok na plnú náhradu trov konania (III. výrok). Krajský súd v Trenčíne rozsudkom č. k. 19 Co 63/2022-101 zo 14. decembra 2022

potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny a sťažovateľke priznal proti žalovaným nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Uznesením č. k. 6 C 58/2021-122 z 15. februára 2023 vydaným vyšším súdnym úradníkom boli žalovaní v 1. až 3. rade zaviazaní nahradiť sťažovateľke na účet jej právneho zástupcu trovy konania v sume 3 200,10 eur s tým, že žalovaní 1. a 2. rade sú povinní plniť spoločne a nerozdielne, pričom plnením jedného zo žalovaných v 1. až 3. rade zaniká povinnosť ostatných žalovaných v rozsahu poskytnutého plnenia.

4. Proti predmetnému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podala sťažovateľka aj žalovaná v 3. rade sťažnosti. Sťažovateľka v dôvodoch svojej sťažnosti namietala nepriznanie odmeny za tri úkony právnej služby – predžalobná výzva zo 6. októbra 2020 a dve telefonické porady uskutočnené 23. novembra 2021 a 1. decembra 2021.

5. Sudca okresného súdu napadnutým uznesením zamietol sťažnosti sťažovateľky a žalovanej v 3. rade ako nedôvodné podľa § 250 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

5.1. Vo vzťahu k uplatneným námietkam sťažovateľky v odôvodnení napadnutého uznesenia skonštatoval, že predžalobná výzva nie je úkonom vykonaným v rámci súdneho konania, pričom v zmysle § 251 CSP možno za trovy konania považovať len tie výdavky, ktoré boli súdu riadne preukázané, boli vynaložené odôvodnene a účelne a vznikli v konaní (t. j. od jeho začiatku do právoplatného skončenia). Z tohto dôvodu bolo vecne správne rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka, ktorý za tento úkon nepriznal sťažovateľke odmenu. V súvislosti s nepriznanou náhradou trov konania za dve telefonické porady uskutočnené 23. novembra 2021 a 1. decembra 2021 sudca uviedol, že sťažovateľkou predložený záznam z týchto porád síce preukazoval vykonanie predmetných porád s klientom, avšak obsah bol zaznamenaný len veľmi vágne. Okresný súd považoval za neprípustné spätne dosadzovanie obsahu k porade, ktorá bola vykonaná v minulosti. Ďalej dôvodil, že účelnosť porady s klientom je potrebné hodnotiť na základe zaznamenaného obsahu porady v súvzťažnosti so stavom konania zaznamenaným v súdnom spise v čase uskutočnenia predmetnej porady. Takýmto zhodnotením sa sudca stotožnil so záverom vyššieho súdneho úradníka o neúčelnosti týchto vykonaných úkonov právnej služby.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Ústavnou sťažnosťou sťažovateľka atakuje napadnuté uznesenie okresného súdu v časti, ktorým bola zamietnutá jej sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka. Právne závery okresného súdu označuje za neodôvodnené a arbitrárne a z ústavného hľadiska neudržateľné, pričom namieta, že:

a) sudca sa stotožnil s rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka, pokiaľ ide o nepriznanie odmeny za úkon právnej služby – predžalobná výzva na základe celkom odlišných dôvodov. Vyšší súdny úradník totiž v odôvodnení svojho rozhodnutia odmenu za daný úkon nepriznal pre jeho údajnú absenciu v spise, avšak sudca svoje rozhodnutie založil na tom závere, že predžalobná výzva nie je úkonom vykonaným v rámci súdneho konania. O tejto sťažnostnej námietke tak sudca rozhodol nepredvídateľným spôsobom a sťažovateľke znemožnil na zmenu tohto právneho posúdenia reagovať;

b) okresný súd posudzoval predložený záznam z telefonických porád, ktorý nepovažoval za dostatočne podrobný, izolovane, t. j. bez ohľadu na obsah súdneho spisu, a neprihliadol na to, že žalovaný v 1. rade vo svojom vyjadrení uviedol nové a závažné skutočnosti, pričom výsledkom rokovaní sťažovateľky s jej právnou zástupkyňou bola práve reakcia na tieto tvrdenia protistrany v podobe jej písomného vyjadrenia z 2. decembra 2021. Účelom záznamu z porady je pritom len zdokladovanie jeho uskutočnenia. Tvrdí, že predmetné porady logicky a časovo nasledovali po doručení vyjadrení žalovaných v 1. a 3. rade s možnosťou na ne reagovať a predchádzali úkonu právnej služby – písomného vyjadrenia. Porada s jej právnou zástupkyňou o ďalšom postupe v konaní tak bola potrebná. Jednoznačne preto podľa sťažovateľky išlo o účelne vynaložené úkony právnej služby, za ktoré jej mala byť priznaná odmena;

c) sudca v rozpore s § 245 CSP vyslovil neprípustnosť nových skutkových tvrdení v sťažnosti. Ak aj sťažovateľka poukazovala na skutočnosti uvádzané vo vyjadrení žalovaného v 1. rade k žalobe, nešlo o nové skutkové tvrdenia, ale skutočnosti známe súdu z obsahu súdneho spisu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd, zohľadňujúc sťažnostné námietky smerujúce proti rozhodnutiu všeobecného súdu o výške náhrady trov konania, považuje v prvom rade za žiaduce poukázať na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010, I. ÚS 134/2016). K problematike trov konania sa stavia nanajvýš rezervovane, podrobuje ju obmedzenému ústavnoprávnenému prieskumu, pričom k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania pristupuje skutočne iba výnimočne. Tento prístup vychádza z názoru, že rozhodnutie o trovách konania má vo vzťahu k veci samej jednoznačne akcesorickú povahu a samo osebe väčšinou nedosahuje takú intenzitu, ktorá je spôsobilá porušiť základné práva a slobody, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. To však ale neznamená, že rozhodnutiami o trovách konania nemôže dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa. Otázka náhrady trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu v prípade takého postupu všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich náhradu trov konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle, a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (obdobne napr. IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 341/2012, II. ÚS 837/2015).

8. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa uchádza o ústavnú ochranu v súvislosti s právnou vecou, ktorej podstatou je nárok na priznanie odmeny za tri úkony právnej služby, a to konkrétne za predžalobnú výzvu a dve telefonické porady s jej právnou zástupkyňou.

9. Po dôkladnom preskúmaní napadnutého uznesenia nadväzujúceho na rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka o výške priznanej náhrady trov konania ústavný súd konštatuje, že okresný súd sa v prípade sťažovateľky nedopustil extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich rozhodovanie o trovách konania, ktoré by predstavovalo porušenia jej práva na spravodlivé súdne konanie.

III.1. K nepriznaniu náhrady trov konania za predžalobnú výzvu

10. Z rozhodnutia vyššieho súdneho úradníka je zrejmé, že dôvodom, pre ktorý nepriznal sťažovateľke náhradu trov konania za predžalobnú výzvu, bolo nepreukázanie vykonania tohto úkonu právnej služby. Sudca okresného súdu, reagujúc na sťažnostné námietky sťažovateľky, skonštatoval ich nedôvodnosť, pričom nepriznanie náhrady za tento úkon odôvodnil tým, že v zmysle § 251 CSP sú trovami konania tie preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vznikli v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva. Keďže predmetný úkon nebol realizovaný v rámci súdneho konania, ale pred jeho začatím, sťažovateľke nepatrí za tento úkon náhrada trov konania (body 20 až 23 napadnutého uznesenia). Sťažovateľka správnosť tohto právneho záveru nerozporuje, avšak tvrdí, že sudca rozhodol nepredvídateľným spôsobom, pričom jej neumožnil na toto odlišné právne posúdenie reagovať.

11. Ústavný súd v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že v nedávnej dobe sa zaoberal viacerými ústavnými sťažnosťami, ktoré sa týkali porušenia práv sťažovateľov rozhodnutím všeobecných súdov o nepriznaní náhrady trov konania za predžalobnú výzvu (pozri napr. sp. zn. II. ÚS 567/2021, IV. ÚS 324/2022, IV. ÚS 340/2022, III. ÚS 65/2022, III. ÚS 60/2022, I. ÚS 35/2022). V zmienených rozhodnutiach v konečnom dôsledku skonštatoval ústavnú akceptovateľnosť záveru okresného súdu o nepriznaní náhrady za predmetný úkon, pričom ani v tomto prejednávanom prípade nemá dôvod zaujať iný postoj.

12. Napriek tomu, že sudca okresného súdu v súvislosti s nepriznaním náhrady trov konania za predžalobnú výzvu skutočne založil svoje rozhodnutie na iných dôvodoch ako vyšší súdny úradník, tak ako to tvrdí sťažovateľka v ústavnej sťažnosti, ústavný súd nepovažoval ním prijaté závery vedúce k nepriznaniu náhrady za tento úkon za ústavne neakceptovateľné a zasahujúce do ústavne zaručených práv sťažovateľky. Aj za predpokladu konštatovania sudcu okresného súdu o existencii predžalobnej výzvy v súdnom spise by s ohľadom na už zmienenú judikatúru ústavného súdu v tejto otázke nebolo možné nepriznanie náhrady trov konania za daný úkon považovať za ústavne neprijateľné. Z hľadiska materiálnej ochrany ústavnosti tak nie je možné prisvedčiť námietke sťažovateľky, že rozhodnutie okresného súdu v tejto časti odporuje princípom spravodlivého súdneho konania.

III.2. K nepriznaniu náhrady trov konania za telefonické porady uskutočnené 23. novembra 2021 a 1. decembra 2021

13. Pokiaľ ide o namietané nepriznanie náhrady trov za zrealizované telefonické porady sťažovateľky s jej právnou zástupkyňou, ústavný súd ani v tomto prípade nezistil, že by napadnuté uznesenie vykazovalo extrémne vybočenie z pravidiel upravujúcich rozhodovanie o trovách konania, čo by danú vec posunulo do ústavnoprávnej roviny.

14. Hoci ústavný súd súhlasí s tvrdením sťažovateľky, že príslušná vyhláška bližšie nekonkretizuje, čo má písomný záznam z porady s klientom obsahovať, aj pri tomto úkone právnej služby musí konajúci súd vedieť posúdiť jeho účelnosť, ktorú musí preukázať strana uplatňujúca si náhradu trov konania. V odôvodnení napadnutého uznesenia sudca okresného súdu na zdôraznenie vecnej správnosti rozhodnutia vyššieho súdneho úradníka dodal, že právna úprava nepovažuje za účelnú každú poradu s klientom, ktorej výsledkom je konkrétny právny úkon. Každý výdavok,

a teda aj výdavok na úkon právnej služby je totiž potrebné posudzovať samostatne s ohľadom na to, či bol vynaložený v nevyhnutnom a všeobecne akceptovateľnom rozsahu (bod 27 napadnutého uznesenia).

15. Ak sudca okresného súdu, rovnako ako vyšší súdny úradník nepovažoval vykonanie sporných telefonických porád, a to aj s ohľadom na podľa jeho názoru vážny písomný záznam zachytávajúci ich obsah, ústavný súd nevidí priestor na uplatnenie jeho kasačnej právomoci. Z napadnutého uznesenia nevyplýva, že by okresný súd negoval samotný úkon právnej pomoci, resp. nárok advokáta na odmenu zaň, ale dané úkony vyhodnotil ako neúčelné vo vzťahu k uplatneniu práv sťažovateľky v civilnom sporovom konaní. Uvedeným spôsobom tak okresný súd uplatnil zákonom daný priestor pre uváženie účelnosti a nevyhnutnosti uplatnených trov konania v zmysle § 251 CSP.

16. Ústavný súd v nadväznosti na už uvedené východiská svojej ustálenej judikatúry súčasne konštatuje, že námietku sťažovateľky odôvodňujúcu porušenie ňou označených práv podľa ústavy a dohovoru neudržateľnosťou právneho názoru v odôvodnení napadnutého uznesenia vo vzťahu k posúdeniu účelnosti a nevyhnutnosti trov právneho zastúpenia nemožno dávať na rovnakú úroveň a pripisovať jej rovnakú ústavnú relevanciu ako v prípade, ak by išlo o námietku proti rozhodnutiu všeobecného súdu vo veci samej. Uplatňujúc východiská svojej doterajšej judikatúry, preto zastáva názor, že ani v tomto prípade nejde o nedostatok takej intenzity, na základe ktorého by mohol po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti reálne dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ako už bolo totiž načrtnuté, právomoc ústavného súdu nenahrádza postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužíva sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti. Úlohou ústavného súdu nie je prehodnocovať správnosť právnych názorov všeobecného súdu, ku ktorým všeobecný súd dospel pri výklade podústavného práva, a to ani v prípade, ak by s takým rozhodnutím nesúhlasil (II. ÚS 509/2022). Opačný prístup k posudzovaniu námietky sťažovateľky by v konečnom dôsledku smeroval k spochybňovaniu ústavného postavenia ústavného súdu ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) a vyústil by do jeho vnímania ako riadnej (prípadne mimoriadnej) opravnej inštancie v rámci sústavy všeobecných súdov (obdobne II. ÚS 85/2022).

17. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie okresného súdu nevykazuje z ústavnoprávneho hľadiska také nedostatky, ktoré by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne zakladali dôvody na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tejto časti preto ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

18. Sťažovateľka porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu odvíja od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označeného vlastníckeho práva podľa ústavy a dodatkového protokolu. Aj v tejto

časti preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

19. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

20. S účinnosťou od 1. júna 2023 nastali viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 181 ods. 1 písm. f) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov prechádzajú od 1. júna 2023 výkon súdnictva, všetky práva a povinnosti vrátane správy majetku štátu, práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov a štátnozamestnaneckých vzťahov a iných právnych vzťahov a práv a povinností z osobitných vzťahov sudcov a prísediacich z radov občanov k štátu z Okresného súdu Považská Bystrica na Okresný súd Trenčín.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 15. augusta 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu